

ADVIES
10 juli '08

DE MILIEUPRIORITEITEN VAN HET FRANSE
VOORZITTERSCHAP VAN DE EUROPESE UNIE

Inhoud

Inleiding	3
Krachtlijnen.....	4
Adviestekst	5
1. Situering	5
2. Het Europese klimaat- en energiebeleid	7
3. Pakket 'duurzame productie en consumptie'.	15
4. Preventie van risico's en verontreiniging	17
4.1. Herziening van de Richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (de IPPC-Richtlijn)	17
4.2. Bodem	20
5. Biodiversiteit.....	20
6. Toegang tot het gerecht	23
7. Marien milieu	23
8. Herziening van het Europese landbouwbeleid.....	24

Inleiding

Dit advies kwam tot stand op eigen initiatief van de Raad. Het past binnen de ambitie van de Raad om het Europese (milieu)beleid actief op te volgen. Dit gebeurt op periodieke basis naar aanleiding van elk nieuw voorzitterschap van de Europese Raad. Met deze adviezen beoogt de Raad twee doelstellingen. Eerst en vooral willen we de Vlaamse minister van Leefmilieu, en andere Vlaamse onderhandelaars, op de hoogte brengen van de standpunten van de Minaraad over de belangrijkste thema's van de Europese milieubeleidsagenda. Maar het doel van dit advies gaat ook verder. De contouren van het Vlaamse milieubeleid worden in belangrijke mate uitgezet op Europees niveau. Daarom willen we met deze adviezen alle betrokken partijen in Vlaanderen informeren en sensibiliseren voor het Europese beleid.

Als voorbereiding voor zijn advies nodig de Raad tweemaal per jaar een vertegenwoordiger uit van de Vlaamse minister van Leefmilieu om de Europese milieuprioriteiten van het voorzitterschap te komen toelichten. De Franse milieuprioriteiten werden tijdens een hoorzitting op 19 juni 2008 gepresenteerd door de sprekers Jan Verheeke (raadgever van minister Crevits) en Marjan Decroos (Vlaams milieuattaché bij de EU). Tijdens deze hoorzitting waren er ook interessante presentaties van Kristof Geeraerts (*Institute for European Environmental Policy*) over de Europese milieuwetgeving en Edith Vanden Brande (Centrum voor EU-studies, Universiteit Gent) over het klimaatleiderschap van de EU.

Bij het opstellen van dit advies werd eveneens gebruik gemaakt van de conclusies uit een studie 'De Europese milieuwetgeving en de toestand van het milieu in Europa' van Prof. Dr. Marc Pallemmaerts. De studie werd opgenomen als *capitulum selectum* in het jaarverslag 2007 van de Minaraad.

Tijdens het Franse voorzitterschap zal het woordvoerderschap voor België in de Europese Raad Leefmilieu waargenomen worden door Evelyne Huytebroeck, minister van Leefmilieu van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Het ontwerpadvies werd voorbereid door de werkgroep Strategisch Milieubeleid van de Minaraad, die op 5 juni '08 vergaderde. Een eerste bespreking van het ontwerp vond plaats tijdens de Minaraadszitting van 26 juni '08.

Hubert David
Voorzitter Minaraad

Krachtlijnen

Frankrijk komt op een cruciaal tijdstip aan het hoofd van de Europese Unie. In het najaar van 2008, tijdens het Franse voorzitterschap, moeten immers alle dossiers waarover deze legislatuur nog kan beslist worden uit de kast worden gehaald. Dossiers waarover dit najaar geen akkoord kan bereikt worden, zullen naar de volgende legislatuur verschoven worden, meer bepaald na de verkiezingen in juni '09.

Het Franse voorzitterschap zet drie pakketten prioritair op de milieugenda: energie en klimaat, duurzame consumptie en productie en preventie van risico's en verontreiniging. Het internationale klimaatbeleid staat volledig in het teken van het nieuwe klimaatakkoord dat het Kyoto-protocol moet opvolgen. Tijdens de jaarlijkse klimaatconferentie van de Verenigde Naties eind dit jaar moet de EU constructief bijdragen om vooruitgang te boeken op drie cruciale gebieden. Het hard maken van de financiële engagementen, waarbij er geld op tafel moet komen om de ontwikkelingslanden bij te staan in hun klimaatbeleid. Hetzelfde geldt voor de overdracht van milieuvriendelijke technologie naar het zuiden. Verder moeten er afspraken gemaakt worden over de concrete manier waarop maatregelen tegen ontbossing, vooral in het zuiden, kunnen bijdragen aan het klimaatbeleid.

Het interne Europese klimaat- en energiebeleid zal tijdens het Franse voorzitterschap een sterke eindspurt moeten leveren. De lat wordt hoog gelegd om in eerste lezing met het Europees Parlement tot een akkoord te komen over het omvangrijke pakket met maatregelen van de Commissie. De Minaraad waarschuwt ervoor dat de milieueffectiviteit van de verschillende onderdelen van het pakket niet mag aangetast worden. Dit geldt in het bijzonder voor de herziening van de emissiehandel, het toelaten van externe emissiereductiekredieten, de duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen en de maatregelen om de CO₂-uitstoot van wagens aan te pakken.

De Minaraad is verheugd dat het pakket aan maatregelen over duurzame consumptie en productie een prioriteit is van het Franse voorzitterschap. Op het vlak van productnormering, labeling en milieumanagement zijn er belangrijke mogelijkheden om vooruitgang te boeken. Europa moet hier een toekomstgerichte strategie volgen waarbij milieuvriendelijke producten gestimuleerd worden. Een goed gekozen pakket maatregelen kan bijdragen aan de Europese competitiviteit.

Een toekomstgerichte Europese strategie zal ook nodig zijn om vooruitgang te boeken op het vlak van preventie van risico's en verontreiniging. De dossiers die hierover op tafel liggen zijn de Richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (de IPPC-Richtlijn) en de Kaderrichtlijn Bodembeleid. In beide dossiers zijn er belangrijke tegenstellingen tussen de standpunten van de leden van de Minaraad, waardoor de Raad zich niet unaniem kan uitspreken.

1. Situering

[1] **De Franse milieuprioriteiten.** De druk op het Franse voorzitterschap van de EU is hoog. De huidige Europese legislatuur loopt op z'n einde. Volgend jaar zijn er Europese Parlementsverkiezingen en zal een nieuwe Commissie aangesteld worden. Dit betekent echter dat ook de periode waarin nog maatregelen genomen kunnen worden ten einde loopt. Dossiers die nu nog open staan zullen tijdens het Franse voorzitterschap beslist moeten worden, of uiterlijk tijdens de eerste maanden van het Tsjechische voorzitterschap in het voorjaar van 2009.

De formele voorstelling van de Europese beleidsprioriteiten van Frankrijk tijdens hun voorzitterschap gebeurde op 27 juni '08. Tijdens een informele briefing voor de permanente vertegenwoordigers bij de EU werden de prioriteiten reeds bekend gemaakt. Frankrijk schuift drie thema's naar voor:

- **Klimaat en energie**
Deze prioriteit omvat zowel het interne Europese beleid, met de wetgevende voorstellen uit het pakket energie en klimaat, als het internationale luik. Frankrijk zal de Europese delegatie voorzitten tijdens de internationale klimaatconferentie van de Verenigde Naties, die in december 2008 plaatsvindt in Poznan (Polen). Deze conferentie is de belangrijkste tussenstop op de *Bali Roadmap* naar een nieuw akkoord in Kopenhagen in 2009.
- **Duurzame consumptie en productie**
Deze prioriteit gaat over het langverwachte pakket aan maatregelen over o.a. ecolabeling, ecodesign en milieumanagementsystemen van de Europese Commissie.
- **Preventie van risico's en verontreiniging**
Onder deze noemer wil Frankrijk werk maken van de herziening van de IPPC-richtlijn, een breed politiek debat organiseren over GGO's en een poging ondernemen om de vorig jaar gestrande Bodemrichtlijn terug op de agenda zetten.

Biodiversiteit is opvallend afwezig in het lijstje met Franse milieuprioriteiten voor het Europese voorzitterschap. Dit thema staat wel bovenaan in het 18-maandenprogramma van de Europese Raad dat opgesteld werd door de drie volgende voorzitterschappen, nl. Frankrijk, Tsjechië en Zweden.

[2] **Belangrijke dossiers 'in de pijplijn'.** Naast de thema's die door het voorzitterschap als prioriteit naar voor worden geschoven, wordt de politieke agenda in belangrijke mate bepaald door de *regulatory pipeline*, het lopende wetgevende beleid. Aangezien de huidige legislatuur nog minder dan een jaar duurt, staan er geen nieuwe thema's op de agenda. Men zal proberen om de bestaande agenda zo veel mogelijk af te werken.

Hierna worden de belangrijkste dossiers en hun status in het beleidsproces opgesomd:¹

¹ Op basis van de presentatie van Marjan Decroos (Vlaams milieu- en energieattaché) 'Vooruitblik op het Franse voorzitterschap', Hoorzitting Minaraad, 19 juni '08.

- Pakket energie en klimaat:
 - herziening Richtlijn EU-Emissiehandelssysteem
 - wetgevend voorstel ter verdeling van de CO₂-emissiereductiedoelstelling
 - wetgevend voorstel tot regulering van koolstofvastlegging en geologische opslag
 - wetgevend voorstel over hernieuwbare energiebronnen (incl. duurzaamheidscriteria voor biobrandstoffen)
- => over deze dossiers hoopt men onmiddellijk vanaf de eerste lezing tot een akkoord met het Europese Parlement te komen.
- Verordening CO₂-uitstoot door wagens (akkoord in eerste lezing nastreven).
- Herziening Richtlijn Brandstofkwaliteit (akkoord in eerste lezing nastreven).
- Mededeling over maatregelen om ontbossing tegen te gaan.
- Voorstel Euro VI-Verordening (akkoord in eerste lezing nastreven).
- Pakket duurzame productie en consumptie:
 - herziening EMAS-Verordening
 - herziening Ecolabel-Verordening
 - mededeling over groene openbare aanbestedingen
 - herziening Ecodesign-Richtlijn
 - herziening Energie-efficiëntielabelling-Richtlijn.
- Richtlijn Industriële Emissies (herziening IPPC-Richtlijn).
- GGO's : breed politiek debat.
- Richtlijn Bodembescherming.
- Energiebevoorradingszekerheid (hoofdt thema van de tweede strategische energie-evaluatie).
- Energie-efficiëntie (o.a. over energieprestaties van gebouwen).
- Witboek over aanpassing aan klimaatsverandering (wordt verwacht in november 2008).
- Herziening van de NEC-Richtlijn (werd verwacht in mei 2008 – tot nader order uitgesteld).
- Ontwikkeling van een gemeenschappelijk milieu-informatiesysteem.
- Tussentijdse evaluatie van de implementatie van het biodiversiteitsactieplan.
- Mededeling over invasieve exotische soorten.
- Herziening Richtlijn belasting op energie.
- Milieuvraagstukken in het Arctische gebied.
- Waterschaarste en droogte.
- Verordening over ongepaste methodes bij het doden van zeehonden.

In de volgende hoofdstukken komen eerst de drie prioritaire thema's van het Franse voorzitterschap aan bod. Daarna wordt er stilgestaan bij een aantal onderwerpen die verdere aandacht verdienen van de Minaraad, nl. biodiversiteit, toegang tot het gerecht, marien milieu en de herziening van het Europese landbouwbeleid.

2. Het Europese klimaat- en energiebeleid

- [3] **De internationale klimaatonderhandelingen.** Tijdens de klimaatconferentie in Bali in december 2007 werden belangrijke bakens uitgezet om tot een opvolger te komen voor het Kyoto-protocol. Deze afspraken werden vastgelegd in de *Bali Roadmap* en gaan over het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen (mitigatie), de aanpassing aan klimaatverandering (adaptatie), de technologische samenwerking en de financiële steun.

Bali Roadmap²

Terugdringing van de uitstoot van broeikasgassen (mitigatie)

- o Verplichtingen van ontwikkelde landen voor de vermindering van de uitstoot van broeikasgassen. Deze moeten in onderling vergelijkbare cijfers worden vastgelegd en kunnen worden geverifieerd.
- o Stimulansen voor het tegengaan van ontbossing (in Bali is afgesproken hiermee de komende jaren proeven te doen; Noorwegen en het VK hebben al geld toegezegd.)
- o Meetbare en verifieerbare acties van ontwikkelingslanden om broeikasgasemissies terug te dringen. Daarvoor zullen zij financiële ondersteuning krijgen voor technologieoverdracht en capaciteitsopbouw.
- o Marktmechanismen, zoals emissiehandel, om de kosteneffectiviteit van emissiereductie te bevorderen.

Aanpassing aan klimaatverandering (adaptatie)

- o Samenwerking om de invoering van adaptatiemaatregelen te steunen, planning van deze maatregelen, kennisopbouw en financiële steun.
- o Urgente maatregelen om de meest kwetsbare landen te beschermen.
- o Risicomanagement en verzekering van klimaatschade.
- o Beperking van schade door aan klimaatverandering toe te schrijven rampen in kwetsbare ontwikkelingslanden.

Technologie

- o Barrières verwijderen voor de overdracht van technologieën, zodat ontwikkelingslanden toegang krijgen tot betaalbare groene technologieën.
- o Manieren zoeken om verspreiding van technologieën te versnellen.
- o Samenwerking op het gebied van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van nieuwe technologieën.
- o Samenhang en effectiviteit van de aanpak van technologische samenwerking en sectorbenaderingen.

Financiering

- o Voldoende, voorspelbare en stabiele financiële bronnen, inclusief nieuw geld en verschuiving van investeringen.
- o Financiële en technische steun aan ontwikkelingslanden voor de versnelde invoering van mitigatiemaatregelen.
- o Een adaptatiefonds voor de meest kwetsbare landen (in Bali werd overeenstemming bereikt voor het in werking treden van het adaptatiefonds van het Kyoto-protocol).
- o Mobilisering van financiële middelen uit de publieke en private sector.

- [4] **Wat moet er gebeuren in Poznan?** De volgende internationale klimaatconferentie van de Verenigde Naties, die plaatsvindt in december 2008 in Poznan (Polen), wordt een belangrijk moment om de uitvoering van de *Bali Roadmap* vorm te geven.

² Milieu- en Natuurplanbureau Nederland (MNP):
<http://www.mnp.nl/nl/dossiers/COP13Bali/content/InhoudBaliRoadMap.html>

Ondertussen werd het vergaderritme opgevoerd met belangrijke tussentijdse vergaderingen in Bangkok (april 2008), en Bonn (juni 2008) en Accra (augustus 2008). Uit deze vergaderingen blijkt dat er een engagement bestaat bij de deelnemende landen om de klimaatproblematiek aan te pakken. Toch kan men niet rond de vaststelling heen dat nog heel wat hindernissen overwonnen moeten worden om tot een resultaat te komen. Stavros Dimas, Europees Commissaris van Leefmilieu, verklaarde: "*(f)inance and access to technologies will be high on the Poznan agenda, as will deforestation which I believe merits special attention. It will not be possible to fight climate change without strong and resolute action to tackle deforestation.*"³ De commissaris beloofde dat er vóór het einde van dit jaar een 'mededeling' van de Commissie komt over de Europese aanpak inzake ontbossing. Er werd ook een afzonderlijk wetgevend initiatief aangekondigd om de handel in illegaal hout te verhinderen.

Specifieke aanbevelingen van de Minaraad voor de Vlaamse Regering.

- **Financiering:** de rol van de *Global Environmental Facility* (GEF) als financieel mechanisme van het klimaatverdrag moet uitgeklaard worden. Concreet betekent dit dat de klimaatconferentie de beleidslijnen, prioriteiten, criteria, enz. moet vastleggen waaraan de GEF zich moet houden en waarover de GEF moet rapporteren.

Verder moeten de partijen van het verdrag, op basis van de inschatting van het UNFCCC-secretariaat van de financiële noden voor klimaatbeleid (de *Financial flows paper*⁴) concrete engagementen op zich nemen voor de financiering van adaptatie en mitigatie in het zuiden. Hierover werden tijdens de conferentie in Bali engagementen aangegaan. De Minaraad wijst erop dat op basis van deze informatie kan berekend worden hoe groot het financiële engagement van België zou kunnen zijn. Op de globale inschatting van het UNFCCC kan namelijk de verdeelsleutel van de Verklaring van Bonn uit 2001 toegepast worden. In Bonn engageerden de industrielanden zich ook al om geld vrij te maken voor klimaat in ontwikkelingslanden. De verdeelsleutel was toen het aandeel van ieder land in de totale uitstoot van broeikasgassen door industrielanden. België staat in voor 0,8% en zou dus dat deel van het geld moeten opbrengen. Volgens deze berekening zou België voor investeringen in mitigatie jaarlijks ongeveer 550 miljoen euro, en voor adaptatie ongeveer 260 miljoen euro moeten vrijmaken. De VN verwachten dat een groot deel van de investeringen in mitigatie door de privésector zou plaatsvinden. Dat levert een vork op voor België van 400 tot 800 miljoen euro.

- **Overdracht van technologie:** Het strategische programma voor technologieoverdracht, zoals beslist in Bali, is een belangrijk onderdeel van een toekomstig akkoord om op wereldschaal tot een effectief klimaatbeleid te komen. Overdracht van technologie is noodzakelijk om de deelname van de ontwikkelingslanden te garanderen en om de ambitieuze klimaatdoelstellingen te realiseren. Om vooruitgang op dit vlak te boeken moeten meetinstrumenten (indicatoren) ontwikkeld worden en moeten afspraken gemaakt worden over financiële middelen die hiervoor vrijgemaakt worden door de ontwikkelde landen.

Het tegengaan van ontbossing in ontwikkelingslanden is belangrijk om de doelstellingen van het klimaatverdrag te halen en om bijkomende gerelateerde voordelen te realiseren (bescherming van de biodiversiteit, duurzame ontwikkeling). Daarom is dit een essentieel onderdeel van een post 2012-akkoord. Hiertoe moeten de ontwikkelingslanden sectorale engagementen

³ Stavros DIMAS, Member of the European Commission, responsible for environment, EU activities on Climate Change Corporate Breakfast in the Centre for European Policy Studies, Brussels, 15 April 2008.

⁴ http://unfccc.int/cooperation_and_support/financial_mechanism/items/4053.php.

aangaan om tot emissiereducties te komen ten gevolge van ontbossing en bosdegradatie en moeten afspraken gemaakt worden voor bosbescherming, duurzaam beheer en het versterken van koolstofstocks. Er moeten nog heel wat methodologische aspecten met betrekking tot ontbossing uitgeklaard worden. Goede afspraken hierover zijn belangrijk om vervolgens te kunnen zorgen voor de (noodzakelijke) financiering van de engagementen door de ontwikkelde landen. De gesprekken over ontbossing zijn ook sterk gekoppeld aan het dossier over biobrandstoffen (zie verder).

[5] Pakket energie en klimaat 'Naar 20-20 in 2020. Kansen van

klimaatverandering voor Europa.⁵ Dit voorstel van de Europese Commissie werd gepresenteerd op 23 januari 2008. Hierin werden twee belangrijke streefcijfers vastgesteld:

- uiterlijk in 2020 een reductie van alle broeikasgassen met ten minste 20% – oplopend tot 30% als er een internationale overeenkomst tot stand komt, waarbij andere ontwikkelde landen zich verbinden tot vergelijkbare emissiereducties en economisch meer gevorderde ontwikkelingslanden een bijdrage leveren die in verhouding staat tot hun verantwoordelijkheden en capaciteiten;
- uiterlijk in 2020 een aandeel van 20% van hernieuwbare energie in het EU-energieverbruik. Er wordt een afzonderlijke doelstelling van 10% naar voor geschoven voor het aandeel van hernieuwbare energie in de transportsector.

Zoals de Minaraad al eerder aangaf in zijn advies over het Sloveense voorzitterschap is het cruciaal dat de globale EU-doelstelling voor 2020 consistent is met de algemene EU-doelstelling om de temperatuurstijging beneden 2°C te houden.⁶ De EU erkende al dat op basis van de wetenschappelijke inzichten, de EU een doelstelling van 30% reductie op zich zou moeten nemen. In Bali kwamen de Kyotolanden overeen dat de industrielanden een reductie van 25 tot 40% op zich moeten nemen. Verwijzend naar de door het IPCC gehanteerde emissiereductievorken (die werden overgenomen in de *Bali Roadmap*) benadrukte Niklas Höhne van het studie bureau Ecofys⁷ recent dat enkel een interne Europese 30% reductiedoelstelling voldoende zekerheid geeft over het respecteren van de 2°C drempel.

Het zo snel mogelijk ombuigen van de globale uitstoot van broeikasgassen, en bijgevolg het vastleggen van mondiale doelstellingen, heeft de grootste prioriteit. De rechtvaardigheid van de verdeling van de uiteindelijke inspanningen, zal een belangrijke voorwaarde zijn om een globaal akkoord te kunnen bereiken. De verdeling van de inspanningen tussen de partijen moet rekening houden met kostenefficiëntie, draagkracht en verantwoordelijkheden.

- **Modernisering van de regeling voor de handel in emissierechten**

Vanaf 2013 zal er één Europees emissieplafond zijn in plaats van 27 *caps* per lidstaat. Het grote voordeel hiervan is dat er dus geen allocatieplannen per land meer moeten opgesteld worden. Ook de toewijzing van de rechten wordt volledig geharmoniseerd op EU-niveau. Alle rechten voor de elektriciteitssector zullen geveild worden (om *windfall profits* tegen te gaan)⁸. Ook toewijzingen aan de

⁵ Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's, Naar 20-20 in 2020. Kansen van klimaatverandering voor Europa, Brussel, 23 januari 2008, COM(2008) 30 definitief.

⁶ Minaraad, Advies van 25 januari 2008 over de milieuprioriteiten van het Sloveense voorzitterschap van de Europese Unie.

⁷ http://www.ecologic-events.de/cdm-workshop/documents/hoehne_briefing.pdf

⁸ *'Windfall profits'* zijn onverwachte winsten. In dit geval zijn ze het gevolg van overheidsregulering.

industriesector zullen gradueel meer gebruik maken van veilingen en steeds minder van gratis toewijzing van rechten.

Er moet ook een oplossing komen voor de bedrijven in de sectoren die onderhevig zijn aan internationale concurrentie en die de extra kost van de emissiehandel niet kunnen doorrekenen. Sectoren waar dit het geval is, zouden hun ETS-emissierechten gedeeltelijk of volledig gratis krijgen. In een volgend stadium wil de Commissie bekijken welk effect de internationale onderhandelingen hebben, waarna zou kunnen worden voorgesteld dat het aantal gratis emissierechten wordt aangepast of dat importeurs, zoals hun Europese concurrenten, rechten moeten aankopen op ETS-veilingen, op voorwaarde dat een dergelijk mechanisme verenigbaar blijft met de WTO-verplichtingen.

De Minaraad ondersteunt het voorstel van richtlijn van de Europese Commissie. De hoeveelheid te veilen rechten (het plafond), moet in lijn liggen met de algemene Europese CO₂-reductiedoelstelling. Indien na analyse blijkt dat bijkomende maatregelen noodzakelijk zijn om delokalisatie te vermijden kunnen bepaalde sectoren geheel of gedeeltelijk gratis worden gealloceerd of kan de EU een compenserende invoerheffing installeren.

Een belangrijk gevolg van de ETS-herziening is dat de veiling van rechten veel financiële middelen zal genereren (30 tot 50 miljard euro tegen 2020). De lidstaten kunnen hierover vrij beslissen, maar een bepaald percentage (20%) zal naar klimaatmaatregelen moeten gaan. De Minaraad is van mening dat de manier waarop de veilingopbrengst besteed moet worden, vastgelegd moet worden in de richtlijn, die dus wat dit betreft moet worden aangevuld. De Minaraad beveelt aan om 100% van de opbrengst van de veiling te besteden aan klimaatgerelateerde investeringen (zowel mitigatie als adaptatie en zowel in het noorden als in het zuiden). De opbrengst moet de in voorgaande paragraaf geschatte grootteorde van financiële noden kunnen dekken.

- **Een emissiereductie van 10% ten opzichte van 2005 van de broeikasgasemissies buiten de ETS**

In de plannen van de Europese Commissie wordt een emissiereductie naar voor geschoven van 10% ten opzichte van het niveau van 2005 voor de sectoren die niet onder de emissiehandel vallen. In de ETS-sector is de geplande reductie 21%. De doelstelling voor de niet-ETS-sector sluit aan bij de bepalingen in de plannen over energie-efficiëntie. Er wordt een reductie van 20% minder energiegebruik naar voor geschoven. Dit is echter geen bindende doelstelling en er zijn ook nauwelijks bindende Europese maatregelen voorzien. De Minaraad beveelt aan de 20% efficiëntiedoelstelling te concretiseren via bindende normen en maatregelen. Bij voorkeur op Europees niveau.

De focus ligt op rapportage via de driejaarlijkse actieplannen voor energie-efficiëntie die de lidstaten moeten opstellen. In Vlaanderen is de belangrijkste maatregel waarover gerapporteerd wordt, de openbaredienstverplichting voor rationeel energiegebruik waaraan de energiedistributiebedrijven moeten voldoen. Verder sluit het beleid inzake energie-efficiëntie ook aan bij de maatregelen voor CO₂-emissiereducties van voertuigen en brandstoffen en de initiatieven inzake labeling en normering uit het pakket voor duurzame productie en consumptie (zie verder).

- **Een nieuw tijdperk voor hernieuwbare energie**

Momenteel is hernieuwbare energie goed voor 8,5% van het totale energieverbruik in de EU. Dit cijfer moet gemiddeld met 11,5% stijgen om de (bindende!) streefwaarde van 20% in 2020 te halen. Het voorstel van de Commissie is gebaseerd op een methode waarbij de helft van de extra inspanningen gelijkmatig over de lidstaten wordt verspreid. De andere helft is

verdeeld overeenkomstig het bruto binnenlandse product (BBP) per inwoner. Voorts houden de streefcijfers gedeeltelijk rekening met de inspanningen die al geleverd zijn door de lidstaten die hun aandeel hernieuwbare energie in de afgelopen jaren in zekere mate hebben verhoogd. Voor België werd door de Europese Commissie een doelstelling van 13% voor hernieuwbare energie voorgesteld.

De belangrijkste discussie draait in deze rond de mate waarin de doelstelling binnen de eigen grenzen moet worden bereikt. Vlaanderen is voorstander van een grote flexibiliteit. De door de Commissie voorgestelde Belgische doelstellingen lijken immers ambitieus. Om de meerkosten te beperken kunnen zowel technische als economische keuzes gemaakt worden. Het bieden van maximale flexibiliteit is één van de opties om de totale kostprijs van het pakket maatregelen te reduceren. Nochtans blijkt uit recente inschattingen⁹ van de Organisatie voor Duurzame Energie (ODE) en de Waalse zusterorganisatie, de *Fédération de l'Énergie d'Origine Renouvelable et Alternative* (EDORA) dat ook binnen de eigen grenzen een voldoende groot potentieel bestaat, groter zelfs dan de door de Europese commissie naar voor geschoven doelstelling. De Minaraad beveelt dan ook aan om de flexibiliteit tot het absolute minimum te beperken en enkel te gebruiken voor de aanloop naar grote internationale projecten zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van windparken in volle Noordzee.

Standpunt VOKA, UNIZO en Boerenbond

De doelstellingen voor hernieuwbare energie in de EU en België in het bijzonder zijn heel ambitieus. Een ambitieuze doelstelling gecombineerd met een hoge kost per eenheid geproduceerde elektriciteit kan leiden tot belangrijke meerkosten voor de gebruikers (zowel bedrijven als burgers). Om de meerkosten te beperken kunnen zowel technische als economische keuzes gemaakt worden. Het bieden van maximale flexibiliteit is één van de opties om de totale kostprijs van het pakket maatregelen te reduceren. Internationale samenwerking voor grootschalige projecten en certificatenhandel is een voorbeeld van dergelijke flexibiliteit.

Standpunt ACV, ABVV en ACLVB

De doelstelling van 13% hernieuwbare energie is ambitieus voor België (als compensatie verkreeg België dat het alle opbrengsten van de veiling van emissierechten onder eigen beheer kan houden). ACV, ABVV en ACLVB vragen dat Vlaanderen deze doelstelling maximaal tracht te verwezenlijken binnen eigen grenzen en slechts aanvullend gebruik maakt van de flexibiliteit binnen het systeem (waarbij het nog steeds onduidelijk is hoe deze flexibiliteit in concreto zal werken). De uitwisseling van garanties van oorsprong op Europees niveau moet compatibel zijn met het eigen ondersteuningsmechanisme en doelstellingen.

• 10% agrobrandstoffen voor de vervoersector

Als onderdeel van de algemene doelstelling voor hernieuwbare energie heeft de Commissie ook een aparte doelstelling voorgesteld van 10% hernieuwbare energie (in de praktijk hoofdzakelijk biobrandstoffen) in de vervoersector.

De Commissie heeft een aantal criteria voorgesteld waaraan deze brandstoffen moeten voldoen. Zo moet er minimaal een vermindering met 35% van de CO₂-uitstoot gerealiseerd worden in vergelijking met conventionele brandstoffen. Duurzaamheidscriteria verbieden agrobrandstoffen afkomstig van gronden met

⁹ De studie staat op de website van EDORA: <http://www.edora.be>.

een hoge biodiversiteitswaarde en van bossen of beschermde natuurgebieden. Omdat er nog grote onenigheid is over deze doelstelling kwam men binnen de Europese Raad nog niet tot een conclusie hierover.

Met betrekking tot de bijdrage van biomassa om de hernieuwbare energiedoelstelling te halen, heeft de Minaraad in vorige adviezen al meermaals gepleit voor de invoering van een duurzaamheidscertificaat. *“De instelling van een effectief certificeringssysteem, dat zowel rekening houdt met de CO₂-balans van de bio-energie als met de impact op natuur en milieu, en duurzame ontwikkeling in het algemeen, is noodzakelijk. Het certificatiesysteem moet rekening houden met de impact in de EU én in het buitenland.”*¹⁰ Het invoeren van een dergelijk EU-breed certificaat of van criteria in de brede zin is momenteel prioritair

- **Inzet van externe emissiereductiekredieten (CDM)**

Volgens het Kyotoprotocol kunnen de industrielanden een deel van hun emissiereductieverplichtingen realiseren door te investeren in emissiebesparende projecten elders – met name in ontwikkelingslanden – via het mechanisme voor schone ontwikkeling (*Clean Development Mechanism* of CDM). Dit heeft als voordeel dat emissiereductieverplichtingen kunnen worden nageleefd tegen lagere kosten, waarbij tegelijkertijd de overdracht van koolstofarme technologieën naar ontwikkelingslanden wordt bevorderd. CDM heeft zijn waarde op het gebied van emissiereductie bewezen en biedt toegang tot oplossingen die soms kosteneffectiever zijn dan wat in Europa mogelijk is. De Europese Commissie wijst in haar mededeling op het gevaar dat ontstaat indien al te vrijgevig wordt omgesprongen met CDM. De doeltreffendheid van het ETS kan immers ondergraven worden als het aanbod van kredieten stijgt en hierdoor de vraag naar emissierechten daalt, waardoor de prikkel voor bedrijven en regeringen om in eigen land emissiereducties na te streven verminderd wordt. Daardoor kan het voor het ETS ook moeilijk worden om uit te groeien tot het belangrijkste instrument voor de verwezenlijking van het streefcijfer voor hernieuwbare energie. In het nieuwe ETS zal nog altijd een beroep kunnen worden gedaan op CDM, maar het gebruik van de CDM-kredieten wordt beperkt tot het niveau van de huidige handelsperiode.

Als de uitstoot met 20% moet worden verlaagd, d.i. zolang er geen bevredigende mondiale overeenkomst is bereikt, zullen de exploitanten de hoeveelheid CDM-kredieten kunnen overdragen die zij in de handelsperiode 2008-2012 konden gebruiken en nog niet hebben ingeleverd. Er wordt ervan uitgegaan dat de exploitanten hiermee meer dan een derde van de in de periode 2013-2020 vereiste emissiereductie tot stand zullen kunnen brengen. Als in het kader van een bevredigende internationale overeenkomst de uitstoot drastischer wordt teruggeschroefd, zal het maximum aantal *JI-/CDM-credits* dat zal gebruikt mogen worden, automatisch worden verhoogd tot hoogstens de helft van de extra reductie-inspanning.

Zoals al werd aangegeven in het advies over het Sloveense voorzitterschap, wijst de Minaraad erop dat investeringen in eigen land – om hier emissiereducties te realiseren – bijkomende voordelen leveren op het vlak van tewerkstellingscreatie, innovatie, enz.. We herhalen ook de voorgaande paragraaf waarin we verwijzen naar Niklas Höhne van het studie bureau Ecofys die aangaf dat enkel een interne Europese 30% reductiedoelstelling voldoende zekerheid geeft over het respecteren van de 2°C drempel.

Standpunt VOKA, UNIZO en Boerenbond

¹⁰ Minaraad, Advies van 25 januari 2007 over de milieuprioriteiten van het Duitse voorzitterschap van de Europese Unie. Dit advies werd vastgesteld met onthouding van VOKA, UNIZO en Boerenbond.

Mondiale problemen vereisen mondiale oplossingen. CDM en JI moeten ongelimiteerd gebruikt kunnen worden. Op deze wijze worden evenwaardige reducties gerealiseerd aan lagere kost.

- **Koolstofafvang en –opslag**

Van bijzonder belang is het thema koolstofafvang en –opslag (*Carbon Capture and Storage of CCS*). Fossiele brandstoffen zullen ook de komende decennia wereldwijd de belangrijkste energiebron blijven. De Europese Commissie stelt dat grote hoeveelheden steenkool nodig zullen zijn om Europa van energie te voorzien en tegemoet te komen aan de sterk stijgende vraag naar energie in vele ontwikkelingslanden. De doelstelling om de wereldwijde broeikasgasemissies in 2050 te halveren ten opzichte van het niveau van 1990, zal volgens de Commissie evenwel nooit worden verwezenlijkt, tenzij het energiepotentieel van steenkool kan worden benut zonder de emissies de hoogte in te jagen. Daarom heeft de Europese Raad al vroegtijdig zijn steun uitgesproken voor maatregelen om van CCS de voorkeurstechnologie in nieuwe elektriciteitscentrales te maken, onder meer via de bouw van twaalf demonstratie-installaties tegen 2015. De Commissie wil daarom een Europees wettelijk kader creëren waarbinnen CCS op de interne markt kan functioneren en waar de voordelen van CCS voor het ETS in aanmerking kunnen worden genomen. Op die manier wil men bedrijven die in CCS investeren de zekerheid geven dat zij de kosten uitsparen van de ETS-emissierechten die hun concurrenten wel hebben, en dat de nodige garanties bestaan die investeringen op de lange termijn rechtvaardigen.

De Minaraad plant dit najaar een discussie over dit thema. Het is alvast wel duidelijk dat het in de huidige context uitgesloten moet zijn om nieuwe elektriciteitscentrales te bouwen die niet beantwoorden aan de beste emissieprestaties op de markt. De Minaraad is daarom voorstander van het invoeren van een 350 g CO₂/kWh drempel voor alle nieuwe elektriciteitscentrales. Steenkoolcentrales waarvan niet gegarandeerd kan worden dat de CO₂-uitstoot niet onmiddellijk en blijvend gestockeerd kan worden, zouden geen vergunning meer mogen krijgen.

Standpunt VOKA, UNIZO en Boerenbond

Het uitgangspunt voor de bouw van nieuwe elektriciteitscentrales is de best beschikbare technologie (BBT). De voorkeur gaat daarbij uit naar installaties met een lage CO₂-uitstoot per eenheid geproduceerde elektriciteit. Een absolute beperking op de CO₂-uitstoot per eenheid elektriciteit is daarbij momenteel niet wenselijk omdat bijvoorbeeld met CCS technieken de uitstoot kan verlaagd worden.

[6] CO₂-emissies van wagens. De CO₂-uitstoot van wegtransport steeg met 26% tussen 1990 en 2004 en vertegenwoordigt 20% van de totale Europese CO₂-emissies. De uitstoot van personenwagens vertegenwoordigt 12% van de totale Europese emissies. Op 19 december 2007 presenteerde de Europese Commissie een voorstel met regelgeving om de gemiddelde CO₂-uitstoot van nieuwe wagens te verminderen van 160 gram per kilometer tot 130 gram in 2012.¹¹ Bijkomende maatregelen moeten zorgen voor een emissiereductie van 10 g CO₂/km om de vooropgestelde doelstelling van 120 g CO₂/km te halen. Deze bijkomende maatregelen hebben betrekking op efficiëntieverbeteringen via betere banden, airco's en het koolstofgehalte van de motorbrandstoffen. Bij dit laatste mikt de

¹¹ Europese Commissie, 'Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council Setting emission performance standards for new passenger cars as part of the Community's integrated approach to reduce CO₂ emissions from light-duty vehicles', COM(2007)856final, Brussel, 19 december 2007.

Europese Commissie vooral op een groter gebruik van biobrandstoffen.

Het voorstel van de Commissie heeft aanleiding gegeven tot heel wat discussie. De verwachting om tot een beslissing te komen tijdens de Europese Raad Leefmilieu van 5 juni 2008, is dan ook niet uitgekomen. Ondertussen hebben de Franse president Sarkozy en de Duitse bondskanselier Merkel in een gezamenlijke verklaring aangegeven dat ze tot een akkoord zijn gekomen over de CO₂-uitstoot van wagens. Beide landen vragen uitstel om de norm in te voeren, lagere boetes voor kleine overschrijdingen van de norm, de invoering van doelstellingen tot 2020 (95-110 g) en de mogelijkheid om producenten te belonen die nieuwe technologieën invoeren.¹²

In het licht van deze discussie herhaalt de Minaraad zijn standpunt. De Raad steunt de geïntegreerde benadering niet die de Europese Commissie voorstelt, omdat deze de verantwoordelijkheid van de autoproducenten verwatert. De oorspronkelijke Europese doelstelling van 120 g CO₂/km voor de autoproducenten wordt afgezwakt tot 130 g CO₂/km, aangezien ze 10 g via andere maatregelen mogen halen. Bovendien zijn de straffen die ingevoerd worden voor autoproducenten die hun doelstelling niet halen, te beperkt.

Standpunt VOKA, UNIZO en de Boerenbond

Volgens deze organisaties is de geïntegreerde aanpak van de Europese Commissie de correcte aanpak omdat het totaalverbruik van een voertuig niet alleen door de motor bepaald wordt. Zelfs deze geïntegreerde aanpak leidt nog tot zeer ambitieuze doelstellingen voor de automobielsector.

Standpunt ABVV

Volgens deze organisatie is de geïntegreerde aanpak van de Europese Commissie de correcte aanpak omdat het totaalverbruik van een voertuig niet alleen door de motor bepaald wordt.

Standpunt ACV en ACLVB

Indien het niet mogelijk blijkt om de voorgestelde norm van 120 g CO₂/km te halen tegen 2012 omdat de auto-industrie te laat in gang geschoten is, dan is uitstel enkel mogelijk tot 2015 indien dan een strengere norm geldt: 110 g CO₂/km voor 2015. Opdat de auto-industrie zich tijdig kan voorbereiden moet nu reeds een ambitieuze norm vastgelegd worden voor 2020: 90 g CO₂/km voor 2020. De boetes moeten voldoende hoog zijn, zodat ze effectief ontradend werken.

De Minaraad wijst eveneens op het gevaar van de koppeling die in het voorstel van de Commissie gemaakt wordt tussen de uitstootdoelstellingen en het gewicht van de wagens. Op deze manier wordt een sterke impliciete stimulans gegeven om het gewicht van wagens op te drijven. Gewichtsvermindering is nochtans een belangrijke manier om de uitstoot te beperken. Zware wagens veroorzaken bovendien ook meer verkeersslachtoffers.

Op 6 mei 2008 organiseerde de Minaraad een hoorzitting over dit thema.¹³ Het doel van deze hoorzitting was verder te kijken dan de huidige politieke strijd tussen

¹² Joint statement by M. Nicolas Sarkozy president of the Republic France and Mrs. Angela Merkel, Chancellor of the Federal Republic Germany on vehicle emissions, at the ninth Franco-German Council of ministers at Straubing (Bavaria) on Monday, 9 June 2008.

¹³ Minaraad, Hoorzitting over 'Het Europese klimaatbeleid en de Vlaamse auto-industrie'. De presentaties en een verslag staan op de website: <http://www.minaraad.be/hoorzittingen/2008/het-europees-klimaatbeleid-en-de-vlaamse-auto-industrie>.

een aantal lidstaten en de auto-industrie over de nieuwe normen voor de sector. Uit de presentaties en de discussie die hierop volgde kunnen de volgende aanbevelingen van de Minaraad voor de Vlaamse beleidsmakers opgemaakt worden:

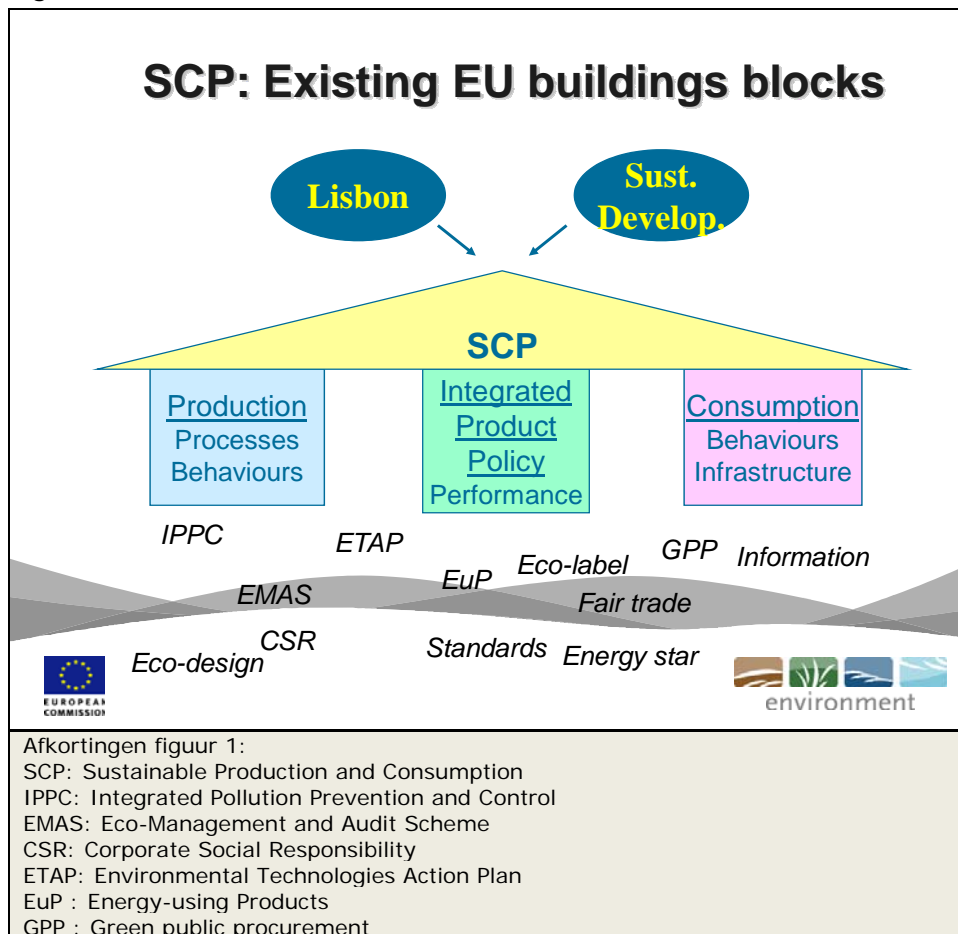
- Een 'integrale visie' op de milieu-impact van voertuigen gaat verder dan het voorstel van de Commissie (zie hoger). Indien vertrokken wordt van de behoeften van de burgers op mobiliteit en indien onderzoekers en producenten samen werken (open source) dan kan er een totaal nieuwe visie op (auto)mobiliteit ontstaan, waarbij de focus in eerste instantie ligt op het verlenen van de verplaatsingsdiensten waarnaar vraag is, en minder op het produceren van een voorwerp (de auto).
- Door een wisselwerking van druk vanuit de klanten gecombineerd met bepaalde marketingstrategieën van de bedrijven ontwikkelen zich net die twee segmenten van de automarkt die (vaak) de grootste milieu-impact hebben. Het gaat om duurdere en zware luxewagens enerzijds en supergoedkope budgetwagens (o.a. gericht op de nieuwe industrialiserende landen).
- Sterke internationale concurrentie en lage winstmarges zorgen ervoor dat de auto-industrie grondig evolueert. Automerken besteden steeds meer onderdelen van het productieproces uit (voertuigen worden steeds meer opgebouwd uit modules die gemaakt worden door toeleveranciers). Technologische innovatie (ICT) wordt hierbij steeds belangrijker. De traditionele autobedrijven zullen dan ook op termijn verdwijnen. Specialisten voorspellen dat de autoconstructie op termijn zal evolueren naar kleinere bedrijven die kort bij de consumenten zullen assembleren. Dit heeft belangrijke gevolgen voor de tewerkstelling en de handelsbalans (dalende export) van Vlaanderen. Tegelijk kan het een kans zijn om op beperktere schaal auto's te produceren die het best aangepast zijn aan de lokale omstandigheden (o.a. milieueisen).
- Indien de Vlaamse overheid sturend wil optreden op deze markt, dan kan ze best rekening houden met bovenstaande aanbevelingen. Belangrijke aandachtspunten hierbij zijn volgens de Minaraad de nood aan een toekomstgerichte visie op mobiliteit die vertrekt vanuit de 'behoeften' van de burgers en niet vanuit de behoeften van een industrietak die sterk onder druk staat. Beleid gefocust op het beheersen en heroriënteren van de (mobiliteits)vraag zal gecombineerd moeten worden met een meer traditionele aansturing van het aanbod via technologische ontwikkeling.

3. Pakket 'duurzame productie en consumptie'.

[7] **Duurzame productie en consumptie.** Op 27 juli 2007 lanceerde de Europese Commissie een publieksconsultatie over 'duurzame productie en consumptie' en 'duurzaam industrieel beleid'. Deze consultatie moest input leveren voor de actieplannen over deze twee onderwerpen die dit voorjaar verwacht werden. In het achtergronddocument wordt de dubbele doelstelling van de Commissie aangegeven: (1) een duurzaam industrieel beleid moet ervoor zorgen dat de uitdagingen op milieuvlak omgezet worden in economische kansen voor de samenleving en (2) Europa moet, als één van de grootste consumenten op de wereldmarkt, ervoor zorgen dat de Europese beleidsmaatregelen en normen voor duurzame consumptie en productie op termijn wereldwijd de norm (*benchmarks*)

worden.¹⁴ In figuur 1 wordt grafisch aangegeven op welke manier het actieplan voor duurzame productie en consumptie opgebouwd wordt. Hieruit blijkt dat het bestaat uit verschillende bestaende en reeds lopende Europese initiatieven:

Figuur 1

[8] Uitstel van de Commissie. De voorstelling van het pakket was aangekondigd voor mei van dit jaar. Ondertussen blijkt dat het pakket uitgesteld wordt wegens discussies binnen de Commissie. Uit voorlopige documenten die in de pers circuleren kan opgemaakt worden dat de Commissie aan de volgende maatregelen werkt¹⁵:

- Uitbreiding van de producten die vallen onder de Richtlijn inzake ecologisch ontwerp voor energieverbruikende producten (*ecodesign for energy using products*). De discussie in de Commissie gaat over welke producten onder de richtlijn zullen vallen, en of de richtlijn bindend zal zijn voor milieu- en energieaspecten of alleen maar voor de aspecten inzake energiegebruik van de producten. Het oorspronkelijke voorstel voorzag in minimumnormen voor de milieu- en energieprestaties van producten. De slechtste producten zouden op die manier van de markt geweerd kunnen worden. Vrijwillige *benchmarks* zouden dan gebruikt worden om de best presterende producten te

¹⁴ Europese Commissie, 'Background document to the consultation on the action plans on sustainable consumption and production and sustainable industrial policy', 27 juli 2007, <http://ec.europa.eu/enterprise/environment/sip.pdf>.

¹⁵ ENDS Europe Daily 24 april 2008 en 16 mei 2008.

identificeren (en zo te ondersteunen).

- De toepassing van het Europese milieulabel zou uitgebreid worden naar alle producten die onder de (uitbreide) *Ecodesign*-Richtlijn vallen. De *benchmarks* uit die richtlijn zullen dan gebruikt worden om het label te onderbouwen. Het zou niet voor alle producten verplicht zijn om effectief een label aan te brengen. Maar de labelinformatie zou wel gebruikt worden bij de verplichte minimumeisen voor overheidsaankopen en (niet-verplichte) fiscale ondersteuningsinitiatieven.
- De ondersteuning van duurzame productie zou gebeuren via monitoring-instrumenten, *benchmarking* en ondersteuning van efficiënter hulpbronnengebruik en eco-innovatie. Doelstellingen inzake materiaalgebruik zouden op termijn ontwikkeld worden.
- Het Europese EMAS-systeem (*Eco-Management and Audit Scheme*) zal aanzienlijk herzien worden zodat meer bedrijven eraan kunnen deelnemen.

De Mineraad is verheugd dat het pakket aan maatregelen over duurzame consumptie en productie een prioriteit is van het Franse voorzitterschap. Op het vlak van productnormering, labeling en milieumanagement zijn er belangrijke mogelijkheden om vooruitgang te boeken. Europa moet hier een toekomstgerichte strategie volgen waarbij milieuvriendelijke producten gestimuleerd worden. Een goedgekozen pakket maatregelen kan bijdragen tot de Europese competitiviteit.

4. Preventie van risico's en verontreiniging

4.1. Herziening van de Richtlijn inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (de IPPC-Richtlijn)

[9] Een nieuw plan om industriële emissies aan te pakken. Na een proces van twee jaar heeft de Europese Commissie op 21 december '07 een pakket aan maatregelen goedgekeurd om het Europese beleid inzake industriële emissies te hervormen. Het pakket bestaat uit de volgende onderdelen:

- een voorstel van richtlijn over industriële emissies (geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging);¹⁶
- een mededeling '*Towards an improved policy on industrial emissions*' met meer achtergrond bij de voorstellen;
- een *impact assessment*.

Het nieuwe voorstel van richtlijn bundelt zeven bestaande richtlijnen in één tekst. Het betreft de bestaande IPPC-Richtlijn¹⁷, de richtlijn over grote stookinstallaties (*large combustion plants*)¹⁸, de richtlijn over afvalverbranding¹⁹, een richtlijn over

¹⁶ Europese Commissie, 'Proposal for a directive on industrial emissions (integrated pollution prevention and control)', COM(2007) 844 final, 21 december 2007.

¹⁷ Richtlijn 96/61/EG van de Raad van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging.

¹⁸ Richtlijn 2001/80/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2001 inzake de beperking van de emissies van bepaalde verontreinigende stoffen in de lucht door grote stookinstallaties.

¹⁹ Richtlijn 2000/76/EG van het Europees Parlement en de Raad van 4 december 2000 betreffende de verbranding van afval.

emissies van oplosmiddelen²⁰ en drie richtlijnen over titaniumdioxide. Het voorstel past in het kader van het project '*Better Regulation*' van de Commissie. De tekst werd vereenvoudigd, de coherentie werd verhoogd en dubbele bepalingen werden geschrapt. Via deze maatregel wil de Commissie de uitstoot van industriële emissies verminderen en zo het milieu en de volksgezondheid beschermen. Volgens de Commissie zal dit voorstel leiden tot een nettowinst van 7 tot 28 miljard euro per jaar, onder meer door het vermijden van 13.000 vroegtijdige sterfgevallen en 125.000 verloren levensjaren.

Het voorstel steunt op een reeks van studies die 5 belangrijke knelpunten aan het licht brachten voor de goede uitvoering van de huidige richtlijn:

- Het BAT-criterium (*best available techniques*) wordt onvoldoende toegepast. Er zijn ook grote verschillen tussen de lidstaten. Bij 50% van de onderzochte bedrijven wordt in de vergunning geen uitleg gegeven over het verschil tussen de vergunning en de toepasselijke *BREF* (*best available techniques reference documents*). De verschillende toepassing leidt volgens de Commissie tot concurrentievervalsing.
- Er zijn beperkingen met betrekking tot de handhaving en de verbetering van de milieuprestaties.
- De complexiteit en de inconsistentie van sommige delen van de richtlijnen leiden tot onnodig zware administratieve lasten.
- De richtlijnen volstaan niet (en hun toepassingsgebied is te eng) om de doelstellingen te halen van de thematische strategieën betreffende lucht, afval en bodem.
- De richtlijnen vormen een hinderpaal voor het gebruik van meer flexibele instrumenten zoals emissiehandel (hoewel het voorstel dit instrument niet naar voor schuift).

Het nieuwe voorstel strekt ertoe om de IPPC-Richtlijn te versterken op de vijf vermelde probleempunten.

- BREF's krijgen een duidelijker en sterker statuut: het worden de referentiedocumenten voor alle vergunningsvoorwaarden. Emissiegrenswaarden mogen in principe de bovengrens van de *BAT associated emission levels* (BAT-AEL's) niet overschrijden. Een afwijking kan alleen als ze *justified* is op basis van lokale omstandigheden. De emissiegrenswaarden worden opgesteld uitgaande van een normale exploitatie.
- Er worden minimumvoorwaarden opgelegd met betrekking tot de handhaving. De inspecties moeten systematisch worden aangepakt. In principe wordt een inrichting eenmaal per jaar geïnspecteerd, maar het is mogelijk om op basis van een risicobenadering de frequentie aan te passen. Wat de verbetering van de milieuprestaties betreft voorziet de tekst dat een vergunning moet worden herzien binnen een periode van 4 jaar na de herziening van de toepasselijke BREF. Verder moet de exploitant jaarlijks rapporteren over zijn milieuprestaties. In het rapport moet onder andere beschreven worden hoe de installatie zich verhoudt tot de toepasselijke BREF.
- Netto moet het nieuwe voorstel leiden tot een beperking van de administratieve

²⁰ Richtlijn 1999/13/EG van de Raad van 11 maart 1999 inzake de beperking van de emissie van vluchtige organische stoffen ten gevolge van het gebruik van organische oplosmiddelen bij bepaalde werkzaamheden en in installaties.

lasten (de schatting is 31 miljoen euro per jaar voor de volledige EU). De studies brachten echter aan het licht dat de grootste besparingsmogelijkheden te situeren zijn op nationaal vlak. De meeste administratieve lasten vloeien immers voort uit de manier waarop de richtlijn is omgezet in nationaal recht.

- Het toepassingsgebied van de richtlijn wordt verduidelijkt en uitgebreid. De uitbreiding betreft vooral stookinstallaties tussen 20 en 50 MW (houtbescherming en afvalbehandeling). Er zijn ook veranderingen voor wat betreft landbouwactiviteiten en voedsel en drank. Er komen bepalingen om de doelstellingen te halen van de thematische strategieën. Zo moeten vergunningsvoorwaarden worden opgelegd voor de kwaliteit van bodem en grondwater.
- Ten slotte mag de richtlijn het gebruik van marktgebaseerde instrumenten (bv. voor NO_x en SO₂) niet verhinderen. Voorlopig geeft de Commissie de voorkeur aan de invoering van het instrument op EU-niveau. Er lopen studies die onder andere moeten uitmaken onder welke regels die systemen optimaal kunnen functioneren. Na afronding van die studies komt er eventueel een wetgevend initiatief.

[10] De uitdaging voor de Europese Raad. De herziening van de IPPC-Richtlijn moet nu het volledige legislatieve proces doorlopen via de Europese Raad en het Europees Parlement. Een eerste discussie op de Europese Raad Leefmilieu wordt verwacht tijdens het Franse voorzitterschap. Vanuit milieuoogpunt verwijst de Minaraad naar de volgende uitdagingen:

- De wijziging mag niet leiden tot een afzwakking van de *Emission Limit Values* (ELV) die nu voorzien zijn in de deelrichtlijnen. Ze moeten mee evolueren in het kader van de best beschikbare technologieën.
- Er moet gezorgd worden voor meer transparantie van vergunningsaanvragen en vergunningen. Bijvoorbeeld door op nationale websites de aanvragen en de resulterende vergunningen op te lijsten en er een niet-technische samenvatting van op te nemen (bijvoorbeeld de aangevraagde rubrieken). Sommige provincies doen dit nu al.
- Het gebruik van BREF's moet de basis zijn voor de vergunningsaanvraag, en de referentie zijn voor alle bevoegde lokale autoriteiten in het vergunningsproces.
- Er moet voor gezorgd worden dat regelmatige BREF-herzieningen leiden tot herzieningen van de vergunningen om zo te komen tot een permanente verbetering van de milieuprestaties.

Standpunt Boerenbond, VOKA en UNI ZO

Deze organisaties zijn van mening dat voor wat betreft een herziening van de vergunning er steeds moet rekening worden gehouden met de investeringstermijnen in de betrokken sectoren. Daarom zijn ze van mening dat in de BREF-studies steeds een onderscheid moet worden gemaakt tussen bestaande en nieuwe installaties.

BREF's moeten 'referentiedocumenten' blijven, geen 'bindende' documenten waarop de lidstaten de vergunningsvoorwaarden (normen) moeten baseren. De herziening van de vergunningen 4 jaar na herziening van de BREF is te kort.

Deze organisaties gaan absoluut niet akkoord met de voorgestelde uitbreiding van het toepassingsgebied. In Vlaanderen maakt de intensieve veehouderij nu reeds de helft van de IPPC bedrijven uit. Het uitbreiden

van deze groep veehouderijen lijkt buiten proportie en niet in verhouding met de milieu-impact die deze bedrijven veroorzaken.

- De Minaraad is momenteel geen voorstander van een Europees emissiehandelssysteem voor lokale emissies van SO₂ en NO_x. Eerst moet er gezorgd worden voor de volledige implementatie van de bestaande richtlijnen en voor de uitwisseling van beste praktijken tussen de bevoegde vergunningsautoriteiten.

4.2. Bodem

[11] Het Franse voorzitterschap zet de Kaderrichtlijn Bodem opnieuw op de agenda. In december 2007 was er geen unanimiteit tussen de Europese milieuministers over het voorstel van Kaderrichtlijn over bodem. De ontwerprichtlijn stelde een aantal principes, doelstellingen en procedures vast op EU-niveau. Sommige lidstaten (waaronder Frankrijk en Duitsland) gaven aan dat bodembescherming niet op Europees niveau geregeld moet worden, maar een verantwoordelijkheid is van de lidstaten (subsidiariteit). Andere lidstaten waren bezorgd over de hoge kosten en administratieve lasten.

De Minaraad wil echter wijzen op de toegevoegde waarde van een Europese regelgeving. De Raad is verheugd dat de ontwerprichtlijn terug op de agenda komt en de nodige beleidsprioriteit krijgt. Er is hoop dat Frankrijk in zijn rol als voorzitter voor een ontmijning van het dossier kan zorgen. Burgers en bedrijven in alle Europese landen hebben recht op hetzelfde (hoge) beschermingsniveau. Bovendien draagt Europese regelgeving op dit domein bij tot een gelijk speelveld voor ondernemingen in alle EU-lidstaten, waardoor een stuk deloyale concurrentie vermeden kan worden. Daarenboven is dit een uitgelezen kans om de Vlaamse knowhow over bodemsanering in andere Europese landen te valoriseren.

Standpunt Boerenbond

Boerenbond wenst geen heropstart van het EU-initiatief op basis van subsidiariteit. Boerenbond is van oordeel dat een Europese kaderrichtlijn geen meerwaarde biedt voor het Vlaamse bodembeleid en pleit er daarom voor om deze kaderrichtlijn te schrappen. De Bodemrichtlijn heeft naar hun mening veel weg van een schoolvoorbeeld 'overbodige Europese regelgeving'. Wat landbouw betreft dient er immers op gewezen te worden dat er reeds heel wat Europese regelgeving bestaat die bodemdegradatie tegengaat. Denk hierbij aan de *cross compliance* en de goede landbouwcondities uit de *midterm review* (MTR), de Kaderrichtlijn Water, de Grondwaterrichtlijn, de agro-milieumaatregelen uit de tweede pijler, etc.

5. Biodiversiteit

[12] Stopzetten van biodiversiteitsverlies tegen 2010. Bescherming van de biodiversiteit wordt sinds een aantal jaren naar voor geschoven als een belangrijke Europese prioriteit. Tijdens de meest recente voorzitterschappen ging de aandacht vooral naar de voorbereiding van de biodiversiteitsconferentie van de Verenigde Naties die dit jaar in mei in Bonn plaatsvond (zie verder). De verantwoorde en noodzakelijke aandacht voor deze conferentie mag er niet toe leiden dat het Europese biodiversiteitsbeleid uit het oog verloren wordt. Marc Pallemmaerts doet in zijn studie voor de Minaraad alvast de volgende vaststelling: *"Ondanks de geleverde inspanningen op Europees, nationaal en lokaal niveau is het nu reeds duidelijk dat de doelstelling om de achteruitgang van de biodiversiteit tegen 2010*

*te stoppen onmogelijk kan worden gehaald.*²¹ De Europese Commissaris van Leefmilieu geeft eveneens aan dat de doelstelling niet gehaald zal worden indien er geen bijkomende maatregelen genomen worden. Hij verklaart dat *“climate change, agricultural and urban expansion and human population growth are accelerating the extinction of species (at least 100 times faster than the natural rate), a process exacerbated by the degradation of natural ecosystems, with two-thirds of ecosystem services now in decline.*²²

De Commissie werkt op dit ogenblik aan het evaluatierapport (tevens tussentijdse evaluatie) voor 2008 van het biodiversiteitspakket. De goedkeuring van dit rapport is voorzien voor november 2008 en moet op het hoogste politieke niveau een nieuwe impuls geven aan het Europese biodiversiteitsbeleid.²³ De prioriteiten die door de Commissie naar voor worden geschoven zijn de correcte uitvoering van de ‘Natura 2000’-wetgeving en de maatregelen van het actieplan.

Hoewel biodiversiteit geen prioriteit is van het voorzitterschap, benadrukt de Minaraad dat deze maatregelen het biodiversiteitsbeleid hoog op de politieke agenda moeten houden. De *deadline* van 2010 komt zeer dicht bij, waardoor de druk op de beleidsmakers zal toenemen om met maatregelen te komen. De Minaraad wijst erop dat België in het cruciale jaar 2010 voorzitter zal zijn van de Europese Unie. De bijsturing van het biodiversiteitsbeleid (via voldoende politieke aandacht) ligt dus mee in handen van ons land. De Minaraad vraagt dat de Vlaamse Regering, in samenspraak met de andere Belgische beleidsniveaus, het Europese voorzitterschap terdege voorbereidt en van biodiversiteit een prioriteit maakt. Dit is belangrijk omdat het dominante en overheersende discours over klimaat en energie soms andere belangrijke milieuthema's dreigt te verdrrukken. De leden van de Minaraad zijn alvast bereid om een actieve en constructieve rol te spelen bij de voorbereiding van het Belgische voorzitterschap.

[13] Algemene vergadering van het verdrag inzake biodiversiteit in Bonn.

Hoewel de verwachtingen hoog gespannen waren, was het enthousiasme op het einde van de conferentie eerder beperkt. De volgende maatregelen kregen de meeste aandacht:

- *Acces and benefit sharing.* Tijdens de conferentie werden gedetailleerde afspraken gemaakt om in 2010 tot een internationale regelgeving te komen over de toegang tot genetische rijkdommen en de billijke verdeling van de opbrengsten ervan.
- Beschermde gebieden. De deelnemende landen kwamen overeen om een wereldwijd netwerk te creëren van beschermde gebieden met het oog op het behoud van de biodiversiteit. Duitsland (voorzitter van de conferentie) lanceerde het *Life Web Initiative* dat voor extra financiële middelen zal zorgen voor deze beschermde gebieden.
- *Economics of ecosystems and biodiversity.*²⁴ Op initiatief van de Europese Commissie en Duitsland werd een studie gepresenteerd waarin een aanzet wordt gegeven om de kosten verbonden aan biodiversiteitsbescherming te vergelijken

²¹ Marc Pallemarts, ‘De Europese milieuwetgeving en de toestand van het milieu in Europa: balans en toekomstperspectieven zes jaar na het zesde Milieuactieprogramma’ als capitulum selectum opgenomen in het jaarverslag 2007 van de Minaraad.

²² Stavros Dimas, Member of the European Commission, responsible for environment, ENVIRONMENTAL PRIORITIES FOR 2009, European Parliament Environment Committee, Strasbourg, 19 May 2008.

²³ http://ec.europa.eu/environment/nature/knowledge/rep_biodiv_ap/index_en.htm.

²⁴ http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/economics/index_en.htm.

met het (financiële) verlies indien er geen beleid plaatsvindt. Tegen de volgende conferentie wordt een grondige studie voorbereid.

- **Agrobrandstoffen.** De gesprekken tijdens de conferentie werden in belangrijke mate gedomineerd door een debat over de impact van de sterke wereldwijde groei in agrobrandstoffen op de biodiversiteit. De argumenten van (sterke) voorstanders, zoals Brazilië en Maleisië, en tegenstanders kwamen uitgebreid aan bod. In de conclusie van de conferentie werd dan ook zeer voorzichtig geformuleerd: *“While countries agreed that the sustainable production and use of biofuels could have many positive contributions, its success depended on the methods of production, the feedstocks and the agricultural practices involved. They called for the development of sound policy frameworks on biofuels within the Convention drawing upon the existing tools under the Convention.”*²⁵

[14] Adaptation. Op 29 juni 2007 heeft de Europese Commissie een Groenboek ‘Aanpassing aan klimaatverandering in Europa – mogelijkheden voor EU-actie’ voorgesteld.²⁶ Deze nota was een eerste aanzet om op Europees niveau tot een beleid te komen dat een antwoord biedt op de gevolgen van de klimaatverandering. In mei 2008 volgde een ruime publieksconsultatie ter voorbereiding van een witboek. Dit moet concrete voorstellen voor beleidsmaatregelen bevatten. Uit de publieksconsultatie bleek alvast dat het groenboek bijgedragen heeft om de problematiek onder de aandacht te brengen, maar dat nog meer publiek debat noodzakelijk is en dat een beleidsantwoord hoogdringend is. Daarnaast werd aangegeven dat adaptatie tegelijk met ‘mitigatie’ (vermindering van de uitstoot) moet aangepakt worden en dat meer aandacht moet gaan naar de impact van adaptatie op de volksgezondheid, stadsomgevingen en de economie.²⁷

In het advies van de Minaraad naar aanleiding van het Portugese EU-voorzitterschap heeft de Minaraad zich al uitgesproken over dit thema.²⁸ In dit advies stelde de Minaraad dat Vlaanderen best geen afwachtende houding aanneemt (zoals aangegeven in het Vlaams Klimaatbeleidsplan), maar een actieve rol moet spelen bij de discussie over de aanpassing aan de klimaatverandering. Het overleg op Europees niveau moet in nauwe samenhang gebeuren met het denkproces dat hierover in Vlaanderen opgestart wordt. De ervaringen op Vlaams niveau, onder andere met het Sigmaphan, moeten gebruikt worden om de discussie op Europees niveau te stofferen. Dit is tot vandaag nog steeds niet het geval.

De Minaraad benadrukt dat een goed adaptatiebeleid, vanuit het oogpunt van de bescherming van de biodiversiteit, op de eerste plaats een striktere implementatie vereist van het bestaande milieubeleid. Op termijn kan de klimaatverandering aanleiding geven tot een aanpassing van het beleid, maar op dit ogenblik moet de hoogste prioriteit gaan naar de uitvoering van het bestaande beleid inzake biodiversiteit (Habitat- en Vogelrichtlijnen), water (Kaderrichtlijn Water), bodem (terug opstarten van een EU-initiatief ter zake) en het marien milieu (Kaderrichtlijn Mariene Strategie). Ook de integratie van adaptatie-aspecten in bestaande planningsinstrumenten, zoals de milieu-impactanalyse en de strategische milieu-impactanalyse, is van belang.

²⁵ <http://www.cbd.int/doc/press/2008/pr-2008-05-30-cop9-en.pdf>.

²⁶ COM(2007) 354 definitief.

²⁷ http://ec.europa.eu/environment/climat/adaptation/stakeholder_consultation.htm.

²⁸ Minaraad, Advies van 30 augustus '07 over de milieuprioriteiten van het Portugese voorzitterschap van de Europese Unie. Advies met onthouding van het ABVV, het ACV, de ACLVB, de Boerenbond, de UNIZO en het VOKA-Vlaams Economisch Verbond.

6. Toegang tot het gerecht

[15] Toepassing van het Verdrag van Aarhus. In 2003 presenteerde de Europese Commissie een voorstel van Richtlijn over toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden. Deze richtlijn was bedoeld om de juridische uitvoering te regelen van de bepalingen met betrekking tot 'toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden' van het Verdrag van Aarhus. Het Europees Parlement keurde het voorstel goed, maar de Europese Raad van ministers kon niet tot een akkoord komen. Sinds 2005 slaagde geen enkel voorzitterschap erin om dit terug op de agenda te zetten.

In een studie in opdracht van de Europese Commissie wordt aangegeven dat er grote verschillen zijn tussen de Europese lidstaten in toegang tot de rechter inzake milieuaangelegenheden.²⁹ Dit betekent dat burgers en het milieu *de facto* niet dezelfde bescherming genieten in de verschillende lidstaten. Ook ondernemingen worden hierdoor niet met een *level playing field* geconfronteerd.

De Minaraad stelt vast dat er grote meningsverschillen bestaan bij de betrokken partijen, onder meer binnen de Europese Commissie en in het Europees Parlement. Bij het Franse voorzitterschap bestaat er geen enthousiasme om hier een prioriteit van te maken. Gezien het belang van het thema, pleit de Minaraad ervoor dat het debat aangezwengeld wordt. Hiertoe kunnen verschillende pistes gevolgd worden, een nieuw initiatief van het voorzitterschap of de Europese Commissie is een van de mogelijkheden. Meer informatie verstrekken over de problematiek, waarbij gewezen wordt op de al bestaande mogelijkheden binnen het Verdrag van Aarhus, is een andere piste.

7. Marien milieu

[16] Een geïntegreerd maritiem beleid. Hoewel het geen prioriteit is van het Franse voorzitterschap wordt er in het 18-maandenprogramma aandacht besteed aan het marien milieu. Het doel is te komen tot een Europees geïntegreerd maritiem beleid, zoals uitgetekend in het blauwboek en het bijhorende actieplan.³⁰

In deze context zullen thema's zoals een aangepaste *governance* voor het Europese maritiem beleid, het maritieme toezicht, bescherming van het maritieme milieu, en van het mariene en maritieme onderzoek, centraal staan in de doelstellingen van het Franse voorzitterschap van de Europese Unie. Hierna volgt enige toelichting bij de belangrijkste prioriteiten:³¹

- *Governance* voor een geïntegreerd maritiem beleid. Het voorzitterschap wil zorgen voor een informeel forum voor uitwisseling van informatie en voor discussies.
- Het maritieme toezicht is één van de grote prioriteiten van dit beleid. Het gaat er zowel om een goede kennis van het maritieme milieu te hebben als om de modaliteiten en de middelen van de coördinatie te verbeteren van de actie waarvan de verantwoordelijkheid bij de lidstaten ligt. Dit moet het mogelijk

²⁹ http://ec.europa.eu/environment/aarhus/study_access.htm.

³⁰ Beide documenten staan op de volgende website:
http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/subpage_en.html

³¹ Op basis van de toelichting door dhr. Jean-Pierre Jouyet, Frans staatssecretaris Europese Zaken, tijdens de conferentie die door de Europese Commissie gehouden werd n.a.v. de Europese Maritieme dag in Brussel op 19 mei 2008. http://ec.europa.eu/maritimeaffairs/maritime-day-2008_en.html

maken om gunstige voorwaarden voor alle maritieme activiteiten te creëren en te garanderen, in het bijzonder inzake veiligheid of milieubescherming. De einddoelstelling is een Europees netwerk te vormen voor maritiem toezicht.

- Inzake waarneming en toezicht, informatievergaring en ruimer gezien de infrastructuur voor onderzoek en toezicht, verdient het invoeren van een Europese gestructureerde aanpak ondersteund te worden om lopende initiatieven te bevorderen zoals GEO (*Globale Earth Observation*) en GMES (*Globale controle for Environment and Security*).

8. Herziening van het Europese landbouwbeleid

[17] De 'gezondheidscontrole' van het gemeenschappelijke landbouwbeleid (GLB). Op 20 mei 2008 heeft de Europese Commissie zijn plan voor de modernisering van het GLB voorgesteld. Het plan staat volledig in het teken van de voedselcrisis: *"De voorstellen die de Europese Commissie vandaag heeft ingediend, hebben tot doel het GLB verder te moderniseren, te vereenvoudigen en te stroomlijnen en resterende belemmeringen uit de weg te ruimen om de landbouwsector te helpen op de groeiende vraag naar levensmiddelen in te spelen."*³² Hierna volgt een overzicht van de belangrijkste maatregelen vanuit milieuoogpunt:

- **Afschaffing van de braakleggingsverplichting:** De Commissie stelt voor om de verplichting op basis waarvan akkerbouwers 10% van hun grond braak moeten leggen, af te schaffen, om deze landbouwers in de gelegenheid te stellen hun productiepotentieel volledig te benutten.
- **Geleidelijke afschaffing van de melkquota:** De melkquota verstrijken op 1 april 2015. Om een 'zachte landing' van de sector te verzekeren, stelt de Commissie voor om in de periode 2009/2010 – 2013/2014 de quota gedurende vijf opeenvolgende jaren jaarlijks met 1% te verhogen.
- **Ontkoppeling van de steun:** In het kader van de GLB-hervorming van 2003 zijn de rechtstreekse betalingen aan de landbouwers 'losgekoppeld' van de productie, wat betekent dat de band tussen de betalingen en de productie van een bepaald product werd losgelaten. Een aantal lidstaten opteerde echter voor het behoud van bepaalde aan de productie gekoppelde betalingen. De Commissie stelt nu voor om de resterende gekoppelde betalingen over te hevelen naar de bedrijfstoelageregeling, met uitzondering van de premies voor zoogkoeien, schapen en geiten die door de lidstaten op het huidige gekoppelde steunniveau mogen worden gehandhaafd.
- **Randvoorwaarden:** Landbouwers ontvangen alleen steun als zij voldoen aan bepaalde normen op het gebied van milieu, dierenwelzijn en voedselkwaliteit. Niet-naleving van deze voorschriften leidt tot steunvermindering. Deze zogenaamde 'randvoorwaarden' zullen worden vereenvoudigd, in de zin dat normen die niet relevant zijn of niet in verband staan met de verantwoordelijkheid van de landbouwer, worden afgeschaft. Bovendien zullen, met het oog op het behoud van de milieuvoordelen van de braaklegging en de verbetering van het waterbeheer, nieuwe normen worden toegevoegd.
- **Steun voor sectoren met specifieke problemen:** Momenteel mogen de lidstaten in elke sector 10% van hun nationale begrotingsmaxima voor de

³² Europese Commissie, Persbericht (IP/08/762), Voedsel en landbouw: modernisering van het gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) en afschaffing van remmen op de capaciteit van de landbouwers om aan de toenemende vraag te voldoen, 20/05/2008.

rechtstreekse betalingen behouden voor de toepassing van milieumaatregelen of voor de verbetering van de kwaliteit en de afzet van producten van die sector. De Commissie wil dit instrument flexibeler maken. Voorgesteld wordt om de verplichting om het geld in dezelfde sector te gebruiken, af te schaffen en de mogelijkheid in te bouwen de middelen te gebruiken ten bate van landbouwers die in probleemgebieden melk, rundvlees, schapenvlees of geitenvlees produceren, en ten bate van risicobeheersmaatregelen zoals verzekeringen tegen natuurrampen en onderlinge fondsen voor de bestrijding van dierziekten. Landen die de regeling inzake een enkele areaalbetaling toepassen, zouden toegang krijgen tot dit systeem.

- **Overheveling van middelen uit de begroting voor rechtstreekse steun naar die voor plattelandontwikkeling:** Momenteel worden de betalingen aan landbouwers die jaarlijks meer dan 5000 euro rechtstreekse steun ontvangen, met 5% gekort en worden de overeenkomstige bedragen overgeheveld naar de begroting voor plattelandontwikkeling. De Commissie stelt voor dit percentage tegen 2012 te verhogen tot 13%. De steun aan grote landbouwbedrijven wordt extra gekort (3% extra voor bedrijven die meer dan 100.000 euro per jaar ontvangen, 6% extra voor bedrijven met meer dan 200.000 euro per jaar en 9% extra voor bedrijven met meer dan 300.000 euro per jaar). Het aldus vrijgekomen geld kan door de lidstaten worden gebruikt ter versterking van programma's op het gebied van klimaatverandering, hernieuwbare energie, waterbeheer en biodiversiteit.
- **Interventiemechanismen:** Op het marktaanbod gerichte maatregelen mogen geen rem zetten op de capaciteit van de landbouwer om op marktsignalen te reageren. De Commissie stelt voor de interventie voor durumtarwe, rijst en varkensvlees af te schaffen. Voor voedergranen wordt de interventie op nul vastgesteld. De interventie voor broodtarwe, boter en mageremelkpoeder moet in het kader van inschrijvingen in goede banen worden geleid.
- **Energiegewassen:** Een reeks kleinschaliger steunregelingen zal worden ontkoppeld en naar de bedrijfstoelageregeling worden overgeheveld. Voorts stelt de Commissie voor de premie voor energiegewassen af te schaffen.

[18] Een moeilijk debat. Het debat over de voorstellen van de Commissie zal vooral dit najaar ten gronde gevoerd worden. Het Franse voorzitterschap hoopt in het najaar tot conclusies te komen. Frankrijk speelt een bepalende rol in het Europese landbouwdossier³³ en is een grote voorstander om de huidige inkomenssteun te behouden.

De herziening van het Europese Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) is ook van belang voor een aantal cruciale milieu-uitdagingen waar de EU momenteel voor staat. Concrete maatregelen inzake klimaatverandering, het verlies aan biodiversiteit en het groeiende tekort aan water ontbreken echter haast volledig in de tekst die de Europese Commissie (EC) op 20 mei 2008 heeft voorgesteld.

De EC wil, met de huidige voedselcrisis in het achterhoofd, het volledige Europese productiepotentieel kunnen benutten. Daarom stelt ze voor de braakleggingsverplichting voor akkerbouwers af te schaffen, wat dan weer negatieve gevolgen zal hebben voor de biodiversiteit. Daarnaast stelt de Commissie voor om de melkquota geleidelijk aan te vermeerderen met volledige afschaffing van de quotumregeling in 2015. Dit kan gebeuren via een normale verhoging van

³³ Aangezien het grootste deel van de Europese landbouwmiddelen naar Frankrijk gaat wordt het Europese landbouwbeleid soms de '*French rebate*' genoemd. Dit naar analogie met de korting op de Europese bijdrage van het Verenigd Koninkrijk (*UK rebate*).

de productiviteit en/of via een toename van de melkveestapel. Het valt daarom nog af te wachten wat de mogelijke milieu-impact (o.a. op de waterkwaliteit) zal zijn.

De EC stelt voor om de ont koppeling tussen steun en productie nu in alle lidstaten volledig door te voeren en om over te schakelen op de bedrijfstoelageregeling. De bedrijfstoelagerechten worden bovendien afgeroomd en afgetopt. De hierdoor vrijgekomen middelen worden dan geïnvesteerd in programma's op het vlak van klimaatverandering, hernieuwbare energie, waterbeheer en biodiversiteit. Maar enkel meer geld is onvoldoende; duurzame werkwijzen en sterke agromilieuplannen moeten een geïntegreerde plattelandsontwikkeling garanderen. Het EC-voorstel bevat hieromtrent enkele goede maatregelen, maar op andere vlakken zijn de maatregelen te weinig verstrekkend.

Bovendien gaat de modulatie in het huidige voorstel minder ver dan vorig jaar werd gesuggereerd en komen er dus minder middelen vrij voor plattelandsontwikkeling. Boeren ontvangen alleen steun als zij voldoen aan bepaalde normen inzake milieu, dieren-, planten- en volksgezondheid en productkwaliteit. Deze 'randvoorwaarden' worden in het voorstel vereenvoudigd.